

Miljödiplomering av Sollentuna församling för steg 3, 2025-04-09

EXTERN REVISION ENLIGT KYRKANS MILJÖDIPLOMERING, STANDARD UTGÅVA 5.0, 2021-12-16.

Inledning

Sollentuna församling har under flera år arbetat med hållbarhetsfrågor. December 2016 diplomerades församlingen för Fas 1. Under den första perioden var Urban Hermanson från Sensus anställd av församlingen för att leda församlingens hållbarhetsarbete. Februari 2023 diplomerades församlingen för steg 2.

Den 9 april 2025 diplomerades Sollentuna församling för Steg 3. Vi höll vårt diplomerings samtal i församlingshuset. Per Håkansson, miljödiplomerare från Lunds stift och Johanna Ljung från Göteborgs stift fanns med via digital länk.

Kyrkoherden Robert Thysell inledde diplomeringssamtalet med en andakt som handlade om våren och odling av solrosor hos sina närmste granne. Solrosorna som hela tiden vänder sig mot solen för att under natten vända tillbaka.

Efter själva diplomeringssamtalet informerade husmor Ingrid Wangel om matsvinnprojektet och Fiket. Därefter bjöds vi på vegetarisk lunch i Fiket.

Diplomeringsdagen avslutades med en mäsas i Turebergskyrkan. Kyrkan är ovanlig i meningen att delar av inredningen är återvunnet material från spillvirke och stolsitsarna tillverkade av petflaskor. <https://www.queenmedia.se/kyrkor/sollentuna/tureberg/>

Betraktelsen som hölls av Fredrik innehöll tankar om att kunna ta ansvar för sin vingård och göra det så bra som möjligt och påminde oss om påskens under.

Närvarande under hela diplomeringssamtalet:

1. Robert Thysell, Kyrkoherde
2. Iréne Bond, Miljösamordnare och ledningsadministratör
3. Fredrik Hamrén, Miljösamordnare och präst
4. Kristofer Runow Kyrkorådets ordförande
5. Lilian Lama Kyrkofullmäktiges ordförande
6. Per Jerkéus Arbetsledare kansli
7. Bo Strömberg, Chef för begravnings- och fastighetsenheten
8. Helena Lundén, Kyrkovaktmästar
9. Elsa Levinson, Klimat- och hållbarhetssamordnare Stockholms stiftskansli

DIPLOMERINGSRAPPORT FÖR	MILJÖDIPLOMERING	DATUM
Sollentuna församling, Stockholms stift	Steg 3	2025-04-17

10. Kristina Segerström, *Stiftsingenjör och handläggare för hållbar utveckling Stockholms stiftskansli*.

11. Johanna Ljung, *Strategisk samordnare hållbar konsumtion, Göteborgs stiftskansli*

Diplomerare: Ylva Wahlström Ödmann och Per Håkansson

Dokumentation som granskats

Hållbarhet & miljö Sollentuna församling Revision steg 3 • 9 april 2025.
Vardagsmässa i Turebergskyrkan – agendan.

1. Beslut, reflektion, dialog och lärande

Målområdet är godkänt

Alla nyanställda uppmanas att göra den grundläggande miljö- och hållbarhetskursen på nätet. Distriktsledaren kollar sedan upp att detta blir gjort. Det finns en kompetensplan för anställda. Särskild utbildning för vissa grupper har genomförts. Miljögruppen har återkommande samtal med anställda för att sätta upp nya mål och utvärdera genomfört arbete. En viktig inspirationskälla för församlingens hållbarhetsarbete har varit Svenska kyrkans 'Färdplan för klimatet'. Församlingen planerar framåt, ett exempel på detta är den planerade miljö- och hållbarhetskursen för de nyvalda förtroendevalda 2026.

2 Organisation

Målområdet är godkänt

I församlingen finns en väl fungerande miljögrupp. Därutöver har församlingen två miljösamordnare, en teolog och en ledningsadministratör. Det finns en god struktur i församlingens hållbarhetsarbete. Vi, miljödiplomerare, ser det som föredömligt att församlingens hållbarhetsarbete är väl integrerat i församlingsinstruktionen och relaterat till Svenska kyrkans Färdplan för klimatet.

3. Lägesbeskrivning

Målområdet är godkänt

Nulägesbeskrivningar finns dokumenterade för samtliga verksamhetsområden.

Det är ett omfattande hållbarhetsarbete som församlingen är involverad i och har med tiden blivit en naturlig del av församlingslivet.

4. Vision och policy

Målområdet är godkänt

För Sollentuna församling...när vi människor känner igen Guds kärlek i världen. Syftet med församlingens hållbarhetsarbete är att "Skapelsen återupprättas – vi tänker hållbart i allt".

Nuvarande policyn beslutades av Kyrkorådet i maj 2024.

Vi, miljödiplomerare, ser det som föredömligt att församlingen i sitt hållbarhetsarbete utgår från Svenska kyrkans färdplan för klimatet.

Vi vill även lyfta fram att församlingen framhåller att den genom sitt hållbarhetsarbete verkar för värderingsförändringar och klimaträttvisa.

Vi hade ett längre teologiskt samtal kring begreppet Skapelse. Vi miljödiplomerare menar att Skapelsen speglar något av Skaparen och vittnar om något heligt och oåtkomligt. Det handlar om något som inte går att förstå helt och hållet. Vi människor förhåller oss till Skapelsen i en förundran och som yttrar sig i lovsång och tacksamhet. Vi menar att vi har ett ansvar i Skapelsen men inte för Skapelsen.

5. Mål och handlingsplaner

Det finns övergripande mål och delmål, för varje verksamhetsområde, med tillhörande handlingsplaner, som är fastställda av kyrkorådet.

Gudstjänst, undervisning och diakoni

Delmålet är uppnått

Församlingen har satt upp inte mindre än 12 delmål inom detta område.

Församlingen har tre viktiga perspektiv; Berättelsen, Hoppet och Rättvisan som har att genomsyra arbetet inom gudstjänst, undervisning och diakoni. Vi ser det som en tillgång att församlingen har en god teologisk förankring i sitt hållbarhetsarbete.

Vi miljödiplomerare är imponerade av ert hållbarhetsarbete inom gudstjänstlivet. Här uppmärksammas skapelsen flera gånger under året. Ni har ett omfattande arbete med hållbara altarblommor. Ert matsvinnprojekt – Matundret är imponerande och alltmer omfattande.

Framöver skulle vi önska att ni preciserade era delmål, inom det pastoraliska området, så att de blev SMARTa. Specifika, Mätbara, Uppnåbara, Relevanta och Tidsbestämda.

Vi är fullt medvetna om att det är svårare att sätta upp SMARTa mål när det gäller ett mer kvalitativt arbete.

Mission och kommunikation

Delmålet är uppnått

Församlingen bidrar till klimaträttvisa genom sin Act insamling varje år. Insamlingsbelopp 2024 var 607 192kr, lägre än ert högre uppsatta mål på 609 244kr men icke desto mindre ett betydande belopp. Församlingen medverkar regelbundet med artiklar kring sitt hållbarhetsarbete i den lokala tidningen i Sollentuna.

Fastigheter: Byggnader

Delmålet är uppnått

Här finns ett omfattande hållbarhetsarbete inom flera områden såsom el, avfall, bränsle och överföring av värmeöverskott från krematoriet.

12 delmål har ni satt upp och genomfört.

Ni har bland annat installerat församlingens första solceller och utreder hur församlingen kan ta tillvara värmeöverskottet från krematoriet till fjärrvärmenätet.

Erika Carlborg, fastighetschef, berättade att man under Earth Auer veckan förmått personalen att vara noga med att släcka ner sina datorer, belysning etcetera. Under veckan sparades ca 13% el.

Fastighet: mark.

Delmålet är uppnått

Även inom detta område har församlingen en hög ambitionsnivå med flera delmål.

Här finns ett imponerande arbete kring biologisk mångfald med utökad ängsmark. Ni har egen brunn för bevattning. Återanvänder gamla gravstenar.

Ekonomi och inköp

Delmålet är uppnått

Intern utbildning har genomförts med inköpsguider och smarta möbelköp. Utifrån er inköpspolicy har ni arbetat fram inköpsrutiner, vilket är föredömligt.

Transporter och resor

Delmålet är uppnått

Värt att notera är att inga flygresor förekommer i församlingen. Ni har lyckats med att minska bilresandet. Ni har även installerat laddplatser vid S:t Lars och Kummelby kyrka.

6. Verksamhetsstyrning

Delmålet är uppnått

I församlingen finns goda rutiner för hur övergripande mål, delmål och handlingsplaner tas fram och följs upp. Församlingen har god koll på de lagar man har att ta hänsyn till.

Nödlägesberedskap och riskanalys finns dokumenterat.

Ni har arbetat fram ett miljöaspektregister med nyckeltal.

Vi, miljödiplomare, skulle uppskatta att det fanns en löpande text kring miljöaspektregistret i vilken ni beskrev allvarligheten inom de olika områdena.

7. Uppföljning och granskning

Delmålet är uppnått

Här finns goda rutiner för hur ni följer upp och informerar om ert hållbarhetsarbete.

Råd och tips inför det fortsatta arbetet

Vi hade ett längre teologiskt samtal kring begreppet Skapelse. Vi miljödiplomare menar att Skapelsen speglar något av Skaparen och vittnar om något heligt och oåtkomligt. Det handlar om något som inte går att förstå helt och hållet. Vi människor förhåller oss till Skapelsen i en förundran och som ytrar sig i lovsång och tacksamhet. Vi menar att vi har ett ansvar i Skapelsen men inte för Skapelsen.

Vi ser det som oerhört konstruktivt att, som ni beskriver, se världen med Guds kärleksfulla ögon. Denna hållning möjliggör för er att upptäcka vårt beroende av och vår samhörighet med annat liv i Skapelsen. Det finns en röd tråd mellan er teologiska reflektion och ert konkreta hållbarhetsarbete. Fortsätt att fördjupa och utveckla detta arbete.

Framöver skulle vi önska att ni preciserade era delmål, inom det pastoralala område, så att de blev SMARTa; Specifika, Mätbara, Uppnåbara, Relevanta och Tidsbestämda. Vi är fullt medvetna om att det är svårare att sätta upp SMARTa mål när det gäller ett mer kvalitativt arbete.

DIPLOMERINGSRAPPORT FÖR	MILJÖDIPLOMERING	DATUM
Sollentuna församling, Stockholms stift	Steg 3	2025-04-17

Ni har arbetat fram ett miljöaspektregister med nyckeltal. Vi, miljödiplomerare, skulle uppskatta att det fanns en löpande text kring miljöaspektregistret där ni beskrev allvarligheten inom de olika områdena.

Ni har börjat arbeta med en inventering av vilka pollinatörer/insekter ni har. Att fortsätta att inventera olika arter är också intressant, inte minst för att hitta invasiva arter, som behöver begränsas.

Diplomeringsutlåtande

Vi diplomerare är oerhört imponerade av ert hållbarhetsarbete och hur väl implementerat det är i er organisation. Vi vill särskilt lyfta fram ert omfattande hållbarhetsarbete inom det pastorala området. Ni har ett omfattande arbete med hållbara altarblommor. Ert matsvinnprojekt – Matundret är imponerande. Vi uppskattar även ert arbete kring biologisk mångfald med utökade ängsmarker, fågelholkar, växtbäddar med bi- och fjärillsväxter samt insektshotell. Inom fastighetsavdelningen sker många innovativa lösningar som att ta tillvara överskottsvärme och installera solcellsanläggningar.

Inom varje verksamhetsområde har ni, i flera fall, satt upp flera delmål, allt som allt 45 delmål. Och ni har genomfört de allra flesta delmålen, vilket är imponerande.

Ni förkunnar evangelium för hela skapelsen! (Markusevangeliet 16:15) Ett glatt och modigt budskap till alla. I ert material utmanar ni er själva att vara modiga i allt ert hållbarhetsarbete, vilket ni har lyckats med.

Ni säger och skriver att ni tänker hållbart i allt och detta är gott. Miljögruppen tycks dessutom ha roligt tillsammans, vilket underlättar ert arbete. På vardagsmässan ber ni om upprättelse, fred och närhet till varandra. Ni konkretiserar detta i ert hållbarhetsarbete och bereder därigenom väg för Guds rike på jorden.

Den stora omställningen till ett hållbart, gott och rättvist samhälle består av många små och viktiga åtgärder. Det går att göra skillnad och det gör ni! Det är viktigt att vi som kyrka är med om att hitta vägar för att skapa förändringar i det lilla, som är hanterbart, och som samtidigt ger hopp om att det är möjligt att skapa ett hållbart samhälle, där alla kan leva ett gott liv. Att i det lokala handla så att man i detta kan se att en ny framtid växa fram.

Ni uppfyller väl kraven och är godkända på Steg 3 i Svenska kyrkans miljödiplomering för en hållbar utveckling. Vi önskar er Guds välsignelse i detta fortsatta viktiga arbetet!

Den 17 april 2025

Stockholm
Ylva Wahlström Ödmann
Miljödiplomerare, Stockholms stift

Ystad
Per Håkansson
Miljödiplomerare, Lunds stift

